

## **Metodika evidencie umeleckej činnosti**

### **Pravidlá evidencie výstupov v CREUČ 2020 – kurátorstvo**

#### **Obsah**

1. Kurátorstvo - špecifiká evidencie výstupov v CREUČ (k bodu 4. Spoločných pravidiel CREUČ 2020 – Metodiky evidencie umeleckej činnosti).....	1
1.1 Predmet evidencie výstupov umeleckej činnosti v oblasti kurátorstva.....	1
1.2 Špecifiká evidencie výstupov umeleckej činnosti v kurátorstve .....	2
1.3 Evidencia ohlasov a ocenení – kurátorstvo .....	3
2. Kurátorstvo – v CREUČ neakceptované výstupy (k bodu 4. 2 Spoločných pravidiel CREUČ 2020 – Metodiky evidencie umeleckej činnosti).....	3
3. Kurátorstvo – kategorizácia výstupov umeleckej činnosti (k bodu 5. Spoločných pravidiel CREUČ 2020 – Metodiky evidencie umeleckej činnosti).....	4
3.1 Kurátorstvo - kritériá závažnosti .....	4
3.2 Kurátorstvo – kritériá pre stanovenie miery účasti kurátora na výstave.....	5
4. Kurátorstvo - špecifikácia renomovanosti - podujatia, inštitúcie (k bodu 6. Spoločných pravidiel CREUČ 2020 – Metodiky evidencie umeleckej činnosti).....	5
4.1 Kritériá pre stanovenie dosahu zverejnenia výstupu.....	5
4.2 Kritériá pre renomované inštitúcie a podujatia .....	6
5. Kurátorstvo a dokumentácia (k bodu 7. Spoločných pravidiel CREUČ 2020 – Metodiky evidencie umeleckej činnosti) .....	7
5.1 Základná dokumentácia pre evidenciu kurátorstva .....	7
5.2 Dokumentácia pre kategóriu závažnosti .....	8
6. Charakteristika vybraných pojmov (k bodu 11. Spoločných pravidiel CREUČ 2020 – Metodiky evidencie umeleckej činnosti) .....	8

### **1. Kurátorstvo - špecifiká evidencie výstupov v CREUČ (k bodu 4. Spoločných pravidiel CREUČ 2020 – Metodiky evidencie umeleckej činnosti)**

#### **1.1 Predmet evidencie výstupov umeleckej činnosti v oblasti kurátorstva**

Kurátorstvo je výsledkom tvorivej činnosti kurátora, ktorá je založená na komplexnom výskume relevantnej témy alebo špecifickej problematiky vizuálneho umenia v celej rozmanitosti jeho umeleckých médií, žánrov a prejavov. Hlavným výstupom je výstava -

prezentácia vybraného súboru diel inštalovaných na základe tvorivého zámeru kurátora v kultúrnej inštitúcii. Súčasťou výstavy sú sprievodné materiály: vedecká/umelecká monografia alebo katalóg, prípadne sprievodca výstavy, tlačová správa a ďalšie tlačoviny (pozvánka, plagát).

Dôraz sa kladie na aktuálny a novátorský prístup pri koncipovaní kurátorského projektu, ktorého výstupom je:

- individuálna alebo kolektívna výstava.

Z hľadiska trvania výstavy je to:

- dočasná, krátkodobá výstava alebo dlhodobá výstava (permanentná expozícia) alebo zbierka, prípadne výstavný cyklus umeleckých diel.

Výstava je prezentovaná v rôznych typoch verejne prístupných kultúrnych inštitúcií:

- verejné alebo súkromné múzeum umenia, verejná alebo súkromná galéria, Kunsthalle (výstavná inštitúcia určená na prezentáciu súčasného umenia, ktorá sa nezameriava na zbieranie umeleckých diel), nezisková, alternatívna kultúrna inštitúcia, univerzitná/školská galéria, výstava vo verejnom priestore vrátane kybernetického priestoru internetu, alebo je zverejnená na periodickom podujatí festivalu

## 1.2 Špecifiká evidencie výstupov umeleckej činnosti v kurátorstve

V CREUČ sa evidujú **kurátorské projekty** ako autorské výstupy umeleckej činnosti pre druh: **podujatie**. Sú to verejne dostupné a premiérové zverejnené umelecké výstupy profesionálneho charakteru, ktorých výstupom je novátorská kurátorská koncepcia a komplexná realizácia výstavy.

**Podujatie v kurátorstve** - z hľadiska kurátorstva je to **výstava** vo verejne dostupnom priestore organizovaná inštitúciou, ktorá sa zaoberá prezentáciou umenia, ale jej odborným garantom môže byť aj kvalitná koncepcia renomovaného kurátora. V rámci akčných a multimediálnych foriem umenia túto úlohu plní festival. V prípade veľtrhu s umením možno uvádzať len medzinárodné podujatia, na ktoré kurátor pripravil kolekciu diel, pričom kurátor alebo galéria bol vyzvaný odborným grémium podujatia.

**Kurátorský projekt** je doložený výstupom vo forme vedeckej/umeleckej monografie alebo katalógu, skladačky, tlačovej správy, pozvánky, plagátu a je zdokumentovaný na elektronickom zdroji danej inštitúcie. Projekt väčšinou zahŕňa prípravu koncepcie výstavy/podujatia, cyklu výstav/podujatí, alebo zbierky; dohľad nad ich realizáciou a ich uvedenie vo forme vernisáže.

Kurátorstvo často skúma aj tzv. neumelecké diela, prípadne diela vizuálnej kultúry, čo znamená, že tento výstup kombinuje viacero druhov umeleckej činnosti a foriem vizuálnej kultúry, ktoré nie sú umením. Pre takýto výstup sa z dôvodu objektívnej verifikácie požaduje doložiť kurátorskú koncepciu výstavy/libreto, ktoré obsahuje stručný kurátorský úvod, hlavné

body koncepcie výstavy, rozsah výstavy s približným počtom diel, v prípade kolektívnej výstavy zoznam vystavených autorov (ak to nie je uvedené na pozvánke alebo v texte).

Pri evidencii je potrebné rozlišovať medzi kurátorským počinom založeným na relevantnej kurátorskej koncepcii a bežnou „nevýberovou“ prezentáciou/prehliadkou diel, prípadne organizačnou prípravou výstavy.

Kurátorstvo kombinovaných výstav a podujatí s dielami študentov, ktoré kurátorsky vykonáva pedagóg zo školy, kde študujú, môže byť predmetom evidencie v CREUČ za predpokladu, že kurátor výstavy nevystavuje na výstave svoje vlastné diela.

Ak sa viacerí kurátori zúčastnia prípravy koncepcie jednej výstavy – každý z nich bude mať pridelenú rovnakú kategóriu a vyjadrený percentuálny podiel na kurátorskej činnosti.

V prípade evidencie výstupov v CREUČ pre kurátorstvo a pre vystavujúcich autorov v príslušných druhoch umeleckej činnosti, ktorí evidujú spoločné podujatie - výstavu s daným kurátorom, sa odporúča zjednotenie zodpovedajúcej kategorizácie účastníkov rovnakej výstavy.

Kurátorstvo výstavy sa zapisuje iba raz. Reprízu výstavy nemožno evidovať, ak je presunutá do inej inštitúcie bez zmeny kurátorskej koncepcie a modifikácie vystaveného súboru diel.

Evidujú sa výstupy autorov pedagogicky pôsobiacich v predmetoch študijného programu, ktorých cieľom je tvorba umeleckého diela, história a teória umenia a kurátorské štúdiá.

### **1.3 Evidencia ohlasov a ocenení – kurátorstvo**

Za ohlas, ktorý sa viaže na konkrétny kurátorský projekt – podujatie, sa považuje:

- a) recenzia výstavy v odborných domácich a zahraničných periodikách vrátane webových stránok, ktoré sa venujú výtvarnému umeniu na profesionálnej úrovni (napr. artalk.cz);
- b) zmienky a hodnotenie výstavy v odbornej literatúre;
- c) hodnotiace relácie v elektronických médiách (rozhlas, televízia);
- d) reportáž z podujatia na portáli, ktorý sa venuje výtvarnému umeniu na profesionálnej úrovni;
- e) za ohlas sa nepovažuje oznam o konaní podujatia, alebo jeho propagácia/reklama počas trvania podujatia.

Za ocenenie kurátorstva výstavy sa považujú významné ocenenia udelené odbornými porotami za kurátorskú činnosť.

## **2. Kurátorstvo – v CREUČ neakceptované výstupy (k bodu 4. 2 Spoločných pravidiel CREUČ 2020 – Metodiky evidencie umeleckej činnosti)**

**Vymedzenie výstupov, ktoré nie sú predmetom evidencie v CREUČ**

1. Činnosti priamo súvisiace s pedagogickým a študijným procesom (výstavy záverečných prác a semestrálnych prác z prieskumov).
2. Vedenie a účasť na tvorivých dielňach a umeleckých sympóziách nie sú predmetom evidencie v CREUČ, ale akceptujú sa ich výstupy, napr. výstavy z tvorivých dielní a umeleckých sympózií, ktoré sú verejne prezentované v kultúrnych inštitúciách venovaných výstavnej činnosti alebo v alternatívnych inštitúciách a vo verejnom priestore, kde garantom kvality je osobnosť kurátora a relevantná koncepcia výstavy.
3. Výstava realizovaná vystavujúcim umelcom (umelec v role kurátora nevystavuje svoje vlastné umelecké diela).
4. Prednášky a prezentácie tvorby (vrátane Pecha-Kucha).
5. Komentované prehliadky výstav a diskusie k výstavám.
6. Výstupy doktorandov tých študijných odborov, ktoré nie sú zamerané na výučbu vizuálneho umenia alebo dejiny a teóriu umenia a kurátorské štúdiá (napr. masmediálna komunikácia).
7. Prezentácie výstav vo verejnom priestore, ktoré nie sú zastrešené inštitucionálne ani kurátorsky.
8. Výstavy v súkromných priestoroch bez relevantného inštitucionálneho alebo kurátorského zastrešenia.
9. Kurátorské výstupy a aktivity spojené s prezentáciou v predajných galériách, firemných, komerčných a reštauračných priestoroch, alebo výstavy prepojené so šoubiznisom.
10. Kurátorské výstupy jednodňových „prezentácií“ (okrem špecifických výstupov, napr. akčné umenie) alebo kurátorstvo výstav priamo nesúvisiacich s prezentáciou umeleckej činnosti (napr. odovzdávanie ocenení).

### **3. Kurátorstvo – kategorizácia výstupov umeleckej činnosti (k bodu 5. Spoločných pravidiel CREUČ 2020 – Metodiky evidencie umeleckej činnosti)**

#### **3.1 Kurátorstvo - kritériá závažnosti**

**Závažný kurátorský výstup (Z)** predstavuje výstup vo formáte **monografickej výstavy**, ktorá je založená na komplexnom výskume, prezentácii a syntetickom monografickom spracovaní celoživotného diela umelca alebo mapuje a predstavuje významný segment umelcovej tvorby (napr. ostatných 20 rokov a pod.).

Rovnako sem patria **tematické výstavy**, ktoré skúmajú relevantnú problematiku vizuálneho umenia v určitom časovom horizonte, v kontexte viacerých autorov a ich tvorby alebo skúmajú daný problém interdisciplinárne, prípadne reprezentujú slovenské umenie v určitom ucelenom a relevantnom rámci, respektíve konfrontujú slovenské umenie s medzinárodným umením prostredníctvom výskumu vybranej témy alebo špecifického problému vizuálneho umenia. Súčasťou závažného kurátorského výkonu je vydaná vedecká/ umelecká monografia alebo katalóg, ktorých obsah tvoria odborné štúdie.

Závažný kurátorský výstup predstavuje komplexne pripravenú výstavu, založenú na rozsiahlom kurátorskom výskume alebo relevantnej téme s doloženou koncepciou, ktorá

prostredníctvom inovatívnych prístupov k poňatiu vybraných problémov vizuálneho umenia prináša objavné poznatky a umelecké hodnoty zásadného významu. Pri posudzovaní závažnosti sa berie do úvahy hodnota konkrétneho kurátorského výstupu aj z hľadiska inštitucionálneho kontextu a osobnosti kurátora vrátane ohlasov a ocenení. Ďalšími kritériami sú akceptácia kurátora a autora/autorov, ako aj dlhodobejšie ohlasy na ich tvorbu/odbornú činnosť v medzinárodnom a národnom kontexte – dôležitá je ich účasť na renomovaných podujatiach a v renomovaných inštitúciách, spolupráca s medzinárodne uznávanými kurátormi, významné kurátorské projekty doma a v zahraničí, reflexia ich výstupov v zahraničných a domácich odborných periodikách a monografiách vrátane ocenení (kurátor, umelec) a umiestnenie diel umelca vo významných zbierkach umenia.

**Štandardný kurátorský výstup (Y)** je **individuálna výstava** aktuálnej tvorby umelca, ktorá zaberá kratší časový úsek alebo sem patria **kolektívne výstavy** prezentujúce súčasné umenie, v ktorých výber diel nie je podmienený komplexným kurátorským výskumom relevantnej témy alebo problematiky vizuálneho umenia. Súčasťou štandardného kurátorského výkonu je vydaný katalóg alebo skladačka, ale nie je to podmienka. Štandardná výstava rozvíja na úrovni profesionálnej náročnosti a štandardnej umeleckej kvality tendencie súčasného vizuálneho umenia, ale nepreukazuje relevantné nové a inovatívne umelecké obsahy a postupy. Do úvahy sa rovnako berie inštitucionálny rámec a osobnosť kurátora.

**Ostatný kurátorský výstup (X)** je kurátorská výstavná aktivita, na ktorú sa nevzťahujú kategórie „Z“ a „Y“.

### 3.2 Kurátorstvo – kritériá pre stanovenie miery účasti kurátora na výstave

**Samostatný kurátorský výstup** charakterizuje individuálnu účasť jedného kurátora na výstave, zodpovedného za komplexnú realizáciu všetkých zložiek výstavného projektu, ktorými sú koncepcia výstavy, výskum, inštalácia diel, uvedenie výstavy a príprava sprievodných materiálov (monografia alebo katalóg, tlačová správa, pozvánka, plagát).

**Kolektívny kurátorský výstup** charakterizuje podiel účasti kurátora na komplexnej realizácii výstavy z hľadiska rozsahu jeho odbornej spolupráce – spolukurátorstva, ktorú vykonal v rámci kolektívu kurátorov vrátane koncepcie výstavy, výskumu, inštalácie diel, uvedenia výstavy a prípravy sprievodných materiálov (monografia, katalóg, tlačová správa, pozvánka, plagát). Podiel kurátora na príprave výstavy je vyjadrený percentuálne v závislosti od rozsahu jeho výkonu a vo vzťahu k celkovému počtu kurátorov. Každý kurátor, ktorý sa podieľal na organizácii výstavy, si eviduje svoj výkon ako kolektívny kurátorský výstup.

## 4. Kurátorstvo - špecifikácia renomovanosti - podujatia, inštitúcie (k bodu 6. Spoločných pravidiel CREUČ 2020 – Metodiky evidencie umeleckej činnosti)

### 4.1 Kritériá pre stanovenie dosahu zverejnenia výstupu

Kategória renomovanosti vyjadruje dosah zverejnenia výstupu na myslenie a tvorbu v oblasti vizuálneho umenia i v širších kultúrnych a spoločenských súvislostiach z hľadiska:

- a) odbornej renomovanosti inštitúcie alebo podujatia, na ktorom bol výstup prezentovaný verejnosti;
- b) vplyvu a uznania v medzinárodnom alebo domácom kontexte.

#### **Výstup v renomovanej inštitúcii/na renomovanom podujatí v medzinárodnom prostredí(Z)**

- a) výstup bol prezentovaný v renomovanej inštitúcii alebo na renomovanom podujatí v zahraničí (pozri *Zoznam renomovaných inštitúcií a Zoznam renomovaných podujatí*);
- b) výstup bol prezentovaný na domácom podujatí medzinárodného významu (s dosahom na medzinárodné prostredie, doloženom ohlasom);
- c) vystavené diela patria do zbierky renomovanej inštitúcie medzinárodného významu.

#### **Výstup v renomovanej inštitúcii/na renomovanom podujatí v domácom prostredí (Y)**

- a) výstup bol prezentovaný v domácej renomovanej inštitúcii alebo na domácom renomovanom podujatí (s dosahom na národné prostredie);
- b) vystavené diela patria do zbierky renomovanej inštitúcie národného významu.

#### **Ostatný výstup v zahraničí (X)**

- výstupy v zahraničných inštitúciách a na zahraničných podujatiach (a diela v zbierkach a vo verejnom priestore v zahraničí), ktoré nepatria do kategórie „Z“.

#### **Ostatný výstup v domácom prostredí (V)**

- výstupy na domácich podujatiach a v domácich inštitúciách (a diela v zbierkach a vo verejnom priestore v domácom prostredí), ktoré nepatria do kategórie „Y“.

## **4.2 Kritériá pre renomované inštitúcie a podujatia**

**Renomované podujatie** – odborný hodnotiteľský orgán prevádzkovateľa registra (ďalej len OHO“) zaradí na návrh zapisovateľa výstupu z VŠ do zoznamu renomovaných podujatí také podujatie, nasledovné kritériá:

1. **Programová koncepcia podujatia** periodicky organizovaného aspoň 5 rokov prezentuje odbornej i širokej verejnosti výsledky tvorby v umeleckej oblasti, do ktorej je zaradený príslušný vykazovaný výkon. Podujatie a prezentované diela majú znaky aktuálnej profesionálnej tvorby.
2. **Účasť kurátora na podujatí** je na základe pozvania/výberu rady renomovaných odborníkov s medzinárodnou reputáciou, ktorí zastrešujú odbornú stránku podujatia.
3. **Podujatie je dlhodobejšie považované medzinárodnou odbornou komunitou za reprezentačné a mienkotvorné v danej oblasti umenia.** Podujatie je periodické, organizované v intervale aspoň piatich ročníkov.
4. **Recenzie a ohlasy** na podujatie v odbornej tlači – periodikách i neperiodických publikáciách dokladajú jeho význam a kvalitu.

**Poznámka:**

- a) splnené musia byť aspoň tri zo štyroch kritérií;
- b) na základe mimoriadneho ohlasu môže OHO uznať podujatie za renomované *ad hoc* (takéto rozhodnutie musí OHO zdôvodniť v poznámke pri hodnotení výstupu);
- c) renomované podujatie nemusí byť viazané na renomovanú inštitúciu;
- d) v prípade široko koncipovaných veľkých podujatí, (realizovaných súbežne vo viacerých priestoroch) môže OHO uznať ako renomované len niektoré časti podujatia.

**Renomovaná inštitúcia** - OHO zaradí na návrh zapisovateľa výstupu z VŠ do zoznamu renomovaných inštitúcií takú inštitúciu, ktorá spĺňa nasledovné kritériá:

1. Inštitúcia sa venuje **pravidelnej prezentácii vizuálneho umenia** vo svojej hlavnej činnosti, ktorú vykonáva dlhodobo (aspoň 5 rokov), čo dokumentuje vo verejne prístupnom archíve výstav (podujatí) na svojej webovej stránke. Pri tvorbe a prezentácii umeleckých diel postupuje v súlade s autorským zákonom a Etickým kódexom ICOM (medzinárodná rada múzeí).
2. **Programová koncepcia inštitúcie**, resp. jej jednotlivé aktivity sú pripravované systematicky tímom interných kurátorov (na základe dramaturgického plánu výstav schváleného galerijnou radou zloženou z odborníkov) alebo za účasti popredných, medzinárodne uznávaných kurátorov, ktorých kurátorská a publikačná činnosť vrátane ohlasov, je reflektovaná v medzinárodnom odbornom prostredí.
3. Prevažuje výstavná činnosť **autorov s medzinárodnou, resp. národnou kvalitou**, pričom inštitúcia nepreferuje výstupy tzv. stredného prúdu, lokálneho významu alebo komerčnej činnosti.
4. **Recenzie a ohlasy** na činnosť inštitúcie v odbornej tlači/v odborných periodikách a neperiodických publikáciách dlhodobejšie dokladajú verejný význam a kvalitu jej aktivít.

## **5. Kurátorstvo a dokumentácia (k bodu 7. Spoločných pravidiel CREUČ 2020 – Metodiky evidencie umeleckej činnosti)**

### **5.1 Základná dokumentácia pre evidenciu kurátorstva**

Dokumentácia pre evidenciu výstupu **kurátorstvo** musí dokladovať:

- a) **konanie výstupu – výstavy alebo podujatia;**
- b) **menovitú účasť kurátora** na ňom vo forme skenu alebo iného digitálneho formátu v screenovom rozlíšení;
- c) **pozdvanú s hlavnými identifikačnými údajmi: usporiadateľská inštitúcia, názov výstavy, meno kurátora, termín - doba trvania a miesto konania výstavy;**
- d) ďalšími povinnými materiálmi dodanými k výstave sú: **kurátorský text, tlačová správa alebo screenshot** (snímka obrazovky) z oficiálnej webovej stránky inštitúcie (organizátora

podujatia) alebo **sken vedeckej/umeleckej monografie, katalógu alebo skladačky** s relevantnými údajmi (titulná strana, tiráž, text, v ktorom je menovite uvedený kurátor, názov inštitúcie, zoznam vystavujúcich) v PDF formáte s obmedzením vkladaneho súboru do 5 MB, alebo **článok v odbornom časopise alebo v dennej tlači** o realizovanej výstave (so všetkými potrebnými identifikačnými údajmi o podujatí, kurátorovi a vystavujúcich autoroch). Táto podmienka je nevyhnutná aj pre uznanie výstupu v kategórii závažnosti „X“ – ostatná výstava.

Ak neboli k výstave vydané uvedené neperiodické publikácie, kurátor výstavy musí predložiť:

- a) **konceptiu výstavy** v rozsahu najmenej dvoch normovaných strán textu, ktorá charakterizuje výstavný projekt, jeho ciele a poslanie vrátane zoznamu autorov a vystavených diel;
- b) povinnou súčasťou dokumentácie sú aj **ohlasy na podujatie** uverejnené v periodickej a neperiodickej tlači a na internete.

Doplňkovým (nepovinným) materiálom môže byť priloženie výberu nasnímaných diel prezentovaných na výstave.

Rovnaké kritériá a požiadavky na dodanú dokumentáciu sa vzťahujú aj na **festivity**, ktoré sú obdobou kurátorských projektov.

V prípade poskytnutia neúplných, čiastkových podkladov nemožno posúdiť charakter a rozsah výstavy, zastúpenie vystavujúcich autorov a povahu vystavených diel. **Záznamy, ktoré neumožňujú jasné a jednoznačné vyhodnotenie kurátorského výstupu, môžu byť preradené do nižšej kategórie, prípadne navrhnuté na vyradenie.**

Pre posúdenie miery závažnosti výstupu kurátora je odporúčanou prílohou Umelecko-pedagogická charakteristika kurátora, ktorá umožní OHO vidieť jeho výstup v súvislostiach jeho odbornej kariéry. Závažnosť výstupov začínajúcich kurátorov sa v tomto zmysle posudzuje ad hoc, za pomoci webovej stránky školy, prípadne iných databáz.

## 5.2 Dokumentácia pre kategóriu závažnosti

Pri výstupe evidovanom ako **závažný v kategórii „Z“** je potrebné okrem štandardnej dokumentácie (pozvánka, plagát, screenshot) a skenov z vedeckej/umeleckej monografie, alebo katalógu priložiť aj **hodnotiace ohlasy (recenzie) v odborných periodikách a médiách**, ako aj **ocenenia**.

## 6. Charakteristika vybraných pojmov (k bodu 11. Spoločných pravidiel CREUČ 2020 – Metodiky evidencie umeleckej činnosti)

V oblasti definovania kurátorstva, v rámci ktorej si autori evidujú svoje výstupy v CREUČ, bola zaznamenaná potreba reflektovania aktuálnych zmien v ponímaní nových umeleckých



postupov, foriem a prejavov. Metodický pokyn prináša doplňujúcu a aktualizovanú charakteristiku vybraných pojmov.

**Akčné umenie** – rôzne formy intermediálneho prejavu (happening, performancia, event, umenie aktivizmu) založené na skupinovom alebo individuálnom predvádzaní (akcii) v konkrétnom prostredí a čase, väčšinou v priamom kontakte alebo v spolupráci s divákmi, často aj s ich zapojením. Súvisí s preklenutím hraníc medzi umením a životom (väčšinou reflektuje sociálnu situáciu, politickú realitu alebo testuje psychické limity účastníkov).

**Aktivistické formy umenia** – spoločensky angažované prejavy umenia, ktoré reflektujú, kritizujú, glosujú, persiflujú aktuálne sociálne, politické, kultúrne, umelecké, inštitucionálne, spoločenské, ekologické a iné problémy, pričom poukazujú na rôznorodé nedostatky súčasnej spoločnosti v globalizovanom svete. Ide o rôzne formy umenia vo verejnom priestore (public art), ktoré sa podieľajú na modelovaní sociálnej situácie s dosahom na divákov vo verejnej sfére. Vychádzajú z tvorivých princípov konceptuálneho a neokonceptuálneho umenia. Aktivistické formy umenia sú časté aj v dizajne, najmä v art dizajne a dizajne vizuálnej komunikácie, kde sa používa napr. happening, inštalácia, akcia, ktoré kriticky reagujú na sociálne, sociálne, spoločenské, kultúrne aj ekologické témy. V dizajne sú označované termínom Kritický dizajn.

**Game art** (herné umenie) – ide o formu počítačových hier s pridanou umeleckou hodnotou, ktoré charakterizuje značná typologická rozmanitosť žánrov a tém. Bázou počítačových hier je interaktívny softvér komunikujúci s používateľom prostredníctvom 2D alebo 3D grafiky a zvukov. Naratív počítačových hier s pridanou umeleckou hodnotou je založený na jedinečnej tvorbe softvéru usúvzťažneného s adekvátnym hardvérom. Podstatnými vlastnosťami Game artu ako špecifickej formy interaktívneho umenia, sú navigácia, simulácia, tvorba trojrozmerných svetov a onlinové prostredie pre hráčov.

**Inštalácia** – forma umenia pracujúca s priestorom a jednotlivými prvkami, ktoré sú v ňom rozmiestnené; môže využívať princípy rôznych médií (socha, objekt, maľba, video, dizajnerska inštalácia, ako napr. inštalácie výstav, inštalácie vo verejnom priestore, v architektúre, multimediálne inštalácie a pod.). V prípade, že využíva konkrétne miesto determinované jeho kultúrnym, sociálnym, architektonickým kontextom (genius loci), ide o miestne špecifickú inštaláciu (site-specific inštaláciu).

**Intermédiá** – **intermediálne umenie** prepája viacero médií, žánrov a druhov umenia (napr. text a obraz/plastiku, zvuk a obraz/plastiku, video a obraz/plastiku), resp. umenie na rozhraní médií; pojem sa čiastočne prekrýva s pojmami inštalácia a multimédiá.

**Konceptuálne umenie** – umelecký smer, ktorý zdôrazňuje dominanciu myšlienkového konceptu autora oproti perceptuálnej forme diela (uprednostňuje ju pred estetickým - vnemovým zážitkom). Môže byť prezentované textom, projektom, fotografiou, nákresom, mapou, číselnou štruktúrou, solitérnym objektom a pod., pričom minimalizuje prostriedky vnemovej percepcie, oslovuje intelekt a racionálnu interpretáciu.

**Neokonceptuálne** formy umenia, ktoré kombinujú ideu a vnemovú stránku diela, pracujú s rozmanitými perceptuálnymi formami (inštalácia, video, site-specific art /miestne špecifické umenie, čiže dielo vytvorené umelcom do konkrétného priestoru, mestského, alebo

krajinného prostredia, pričom môže ísť aj o výtvarné, divadelné, aj tanečné umelecké výstupy, ale patrí sem aj public art), kde sa dôraz kladie na prezentáciu autorského konceptu.

**Kurátorstvo** – príprava koncepcie výstavy/podujatia, cyklu výstav/podujatí alebo zbierky vrátane dohľadu nad ich realizáciou a ich uvedenie.

**Kurátorský projekt** – projekt výstavy realizovaný vo verejnej inštitúcii/vo verejnom priestore, sprevádzaný výstupom vo forme vedeckej/umeleckej monografie, katalógu alebo skladačky a pozvánky, zdokumentovaný na elektronickom zdroji danej inštitúcie.

**Multimédiá** – multimediálne umenie spája viacero médií, napr. zvuk a pohyblivý obraz. Patria sem rôzne typologické žánre videoumenia, film, digitálne hry, animácie, internetové umenie (net art), softvérové umenie, interaktívne umenie, kybernetické umenie, robotické umenie, digitálne performancie a pod.

**Net art (web art, internetové umenie)** – sieťové umenie – označenie používané pre projekty otvárajúce aktuálne technologické, estetické, sociálne, kultúrne, právne či politické otázky, ktorých platformou je verejný priestor internetu. Ten je primárnym výrazovým prostriedkom a nosičom internetového umenia, ktoré má formy umeleckých webstránok, e-mailových projektov, umeleckého internetového softvéru, internetových alebo sieťových inštalácií, či sieťových performancií. Internetové umenie je mediálnym umením. Medzi jeho podžánre patrí napr. softvérové umenie, generatívne umenie, net.radio, browser art, spam art, kódová poézia, sieťová hudba, sieťové eventy. Je súčasťou **umenia nových médií**.

**Poznámka:**

Prezentácie/realizácie diel autora na sieťach možno považovať za výstup iba vtedy, ak sú zastrešené inštitúciou, alebo podujatím, ktoré sa venuje danej forme umenia (nemožno akceptovať ľubovoľné vytvorenie diela umiestneného na sieti bez jeho **inštitucionálnej a kurátorskej prezentácie**).

**Ocenenie kurátorského výstupu** - je forma vyjadrenia kvality závažného kurátorského výstupu. Udeľuje ho skupina odborníkov (porota) alebo širšie fórum záujemcov (profesionálne združenia, diváci, poslucháči), ktorí o ocenení hlasujú. Škála ocenení je bohatá – od nevýznamných po ceny s dlhou vlastnou históriou, počas ktorej sa stali „visačkou“ mimoriadnej umeleckej hodnoty. Ocenenia známe aj širokej kultúrnej verejnosti, zvyšujú spoločenskú prestíž a marketingový potenciál konkrétneho kurátorského výstupu a jeho autora.

**Participatívne umenie** – ide o nový žáner verejného umenia s charakteristickými znakmi sociálneho, etického a performatívneho obratu. Je založené na spolupráci obyčajných ľudí, ktorú iniciuje umelec – autor projektu, komunikátor a režisér. Cieľom participatívneho umenia (umenia spolupráce alebo kolaboratívneho umenia), realizovaného zväčša vo verejnom priestore, nie je len kriticky poukázať na aktuálne spoločensko-politické, ekonomické, kultúrne alebo ekologické problémy, ale najmä prispieť k sémantickým posunom v myslení ľudí a k uskutočneniu pozitívnych zmien pri riešení reálnych problémov. Participatívne umenie poskytuje možnosť spolupráce aj medzi umelcami, ktorí rovnako preferujú sociálne, kultúrno-spoločenské a politické témy s kritickým podtónom a praktiky aktivizmu. Výstupy

participatívneho umenia zahŕňajú rozličné médiá, napr. dokumentárne video, videoperformanciu, fotografickú dokumentáciu, inštaláciu atď.

**Performancia** – autorské predvedenie, verejná prezentácia alebo exhibícia s väčšou alebo menšou mierou improvizácie (forma akčného umenia, v ktorej sa spájajú prvky ako text, zvuk, pohyb, projekcia). Môže byť prezentovaná aj prostredníctvom záznamu (fotografia, video).

**Postinternetové umenie** – využíva rôzne postupy na báze hybridnosti a hypermediácie existujúcich žánrov, aktivitu orientovanú na platformy, pohyb medzi formálnymi výstupmi digitálnych a fyzických prostredí a taktické surfovanie na internete. Ide o rozmanitú škálu prejavov, ktoré sú založené na transformácii foriem onlinovej kultúry a tvorby do fyzického sveta. Jednou z hlavných čŕt postinternetového umenia je presun tvorby založenej na webe do galérií a múzeí.

**Umenie aktivizmu** - súčasť neokonceptuálneho umenia vo verejnom priestore (public art), ktorého prejavy sa podieľajú na modelovaní sociálnej situácie. Angažovane reaguje na aktuálne politické, spoločenské, kultúrne a ekologické témy.

**Umenie nových médií (mediálne umenie, elektronické umenie, digitálne umenie)** – súčasť **kyberkultúry** a **multimédií**; novými médiami sú internet, web, mobily, bezdrôtové technológie, GPS, virtuálna realita, rozšírená realita, interaktívne digitálne inštalácie a performancie atď. Mediálne umenie je priesečníkom techniky (predovšetkým digitálnych technológií), globálnej kultúry a výtvarného umenia. Umelci nových médií pracujú s estetikou progresívnych technológií, ktoré sú v našej kultúre technológiou moci/ovplyvňovania. Svojou tvorbou prekračujú tradičné kontexty, ich diela majú hybridný a interdisciplinárny charakter – spájajú rôzne, predtým oddelené oblasti ľudskej činnosti (výtvarné umenie, hudbu, literatúru, filozofiu, sociológiu, psychológiu, programovanie, dizajn, vedu a výskum, politiku) a zároveň vytvárajú vlastné profesijné a sociálne okruhy (internetoví umelci, elektronickí hudobníci, hnutie za slobodný softvér, spoločensko-politickí aktivisti a pod.) a inštitúcie (festivaly, medialaby, učebné odbory). Napriek tomu, že všetky uvedené termíny majú nejasné hranice, odrážajú reálne zmeny, ktorými spoločnosť a umenie vďaka technologickému vývoju prechádzajú a ktoré sú len pomalšie reflektované tradičnými disciplínami. Postupne čoraz viac dochádza aj k vzájomnému prelínaniu a spätnému ovplyvňovaniu týchto tvorivých sfér. Preto možno pri aktuálnych prejavoch niekedy hovoriť aj o **postdigitálnom umení**, ktoré síce odráža aktuálny technologický a umelecký vývoj, pričom samotné médium už nemusí mať elektronickú podobu.